
Otázk 2. okruh

Seznam otázek k okruhu USA, Kanada a Mexiko v současném světě

1 Otcové zakladatelé v diskusích o uspořádání americké vlády opakovaně ventilovali obavy z přílišné koncentrace moci. Jakým konkrétním způsobem se do nové Ústavy tyto obavy promítly? Vysvětlete na konkrétních příkladech mechanismy, které byly implementovány ve snaze zabránit přílišné koncentraci moci v rukou jedné složky vlády. Jaké různé návrhy na rozdělení moci byly v době ústavodárného sněmu diskutovány? Jakým způsobem americký systém dělby moci komplikuje politické rozhodování?

2 Ve výkonu zahraniční politiky dochází k překrývání pravomocí mezi exekutivou a legislativou. Vysvětlete a na konkrétních příkladech ukažte, kdy prezident posílil svou pravomoc na úkor legislativy a kdy se naopak legislativa pokoušela omezit pravomoci prezidenta.

3 Ústava Spojených států amerických nastavila efektivnější systém vlády než Články konfederace. Diskutujte a ukažte na konkrétních příkladech.

4 Federální vláda v posledních dekádách výrazně posílila své pravomoci na úkor konkrétních států, které se nemají jak bránit proti usurpaci moci Washingtonem D.C. Souhlasíte s tímto tvrzením? Svůj postoj vysvětlete a podpořte konkrétními příklady. Vysvětlete vztah mezi federální vládou a vládami jednotlivých států.

5 Jaké postavení měli a mají z pohledu americké Ústavy Afroameričané? Analyzujte, jak se historicky proměňovalo postavení černošského obyvatelstva z pohledu americké Ústavy a zákonů.

6 Systém výběru kandidátů politických stran prostřednictvím primárek prohlubuje politickou polarizaci. Souhlasíte s tímto tvrzením? Vysvětlete, jakou roli hrají politické strany v primárkách a jaké hlavní typy primárek znáte.

7 Podle některých analytiků je systém volby amerického prezidenta je zastaralý a nedemokratický a měl by být změněn. Vysvětlete a Diskutujte. Analyzujte proměny systému volby prezidenta a reformní návrhy.

8 Politické strany ve Spojených státech hrají důležitou roli, jejich vliv v prezidentských volbách však v posledních dekádách poklesl, zatímco v Kongresu naopak vliv politických stran vzrostl. Diskutujte a vysvětlete, jakou roli hrají politické strany v politickém systému.

9 V posledních letech se v americké politice stírá rozdíl mezi volební kampaní a vládnutím. Vysvětlete, co se tím přesně myslí, jak to ovlivňuje politický systém. Jaké jsou příčiny tohoto jevu?

10 Výbory v americkém Kongresu mají zásadní vliv na legislativní proces. Vysvětlete, proč tomu tak je. Jací další důležití aktéři vstupují do legislativního procesu? Jaké má toto zapojení důsledky z hlediska výsledných norem? Existují nějaké návrhy na úpravu tohoto procesu?

11 Kandidáti na prezidenta dvou hlavních politických stran jsou vybíráni delegáty na celostátním konventu. Jakým způsobem jsou delegáti vybíráni a jak se způsob jejich výběru liší v jednotlivých státech? Jaké důsledky má tento systém? Existují návrhy na jeho úpravu?

12 Konflikty mezi exekutivou a legislativou mají své kořeny v americké Ústavě. Např. v roce 1973 Kongres schválil Rezoluci o vojenských pravomocích (War Powers Resolution) ve snaze jasněji vytyčit hranice mezi dvěma hráči v americké politice. Uveďte příklady střetů exekutivy a legislativy a vysvětlete, jak se k nim stavěli jednotliví prezidenti.

13 Americký prezident spoléhá na rozsáhlý aparát poradců, jejichž jmenování nepodléhá souhlasu amerického Senátu. Kdo tvoří tento aparát a jaké role či funkce naplňují? Jaké důsledky má tento systém? Existují návrhy na jeho úpravu?

14 Nejvyšší soud Spojených států ročně obdrží tisíce podání, ale jen velmi malému počtu případů se dostane slyšení. To, zda Nejvyšší soud, případ přijme, ovlivňuje nemalý počet faktorů. Vysvětlete, na základě čeho Nejvyšší soud rozhoduje o připuštění případu a jeho projednávání. Lze předem odhadnout, jak budou jednotliví soudci hlasovat?

15 Spojené státy by měly zákonem omezit objem financí, které mohou být věnovány na volební kampaň. Diskutujte a vysvětlete hlavní úskalí reform financování volebních kampaní.

16 Nejvyšší soud pod předsednictvím Johna Robertse učinil řadu důležitých rozhodnutí. Vyjmenujte některá z nich a zhodnotte, jaké byly jejich právní a politické souvislosti.

17 Spojené státy jsou ve srovnání s Evropskou unií často kritizovány kvůli svému pojetí trestního práva. Jak si tento fakt vysvětlujete? Jaké jsou v současné době hlavní problémy v oblasti trestního práva v USA?

18 Jaké jsou hlavní rozdíly mezi americkým a evropským kontinentálním právním systémem? Proč došlo k odlišnému vývoji těchto systémů? Jaké mají tyto rozdíly reálné důsledky pro fungování práva?

19 Vysvětlete pojem „tort“. V této souvislosti představte, jaké hlavní kritiky zaznávají ohledně fungování občanského práva v USA. Jaké jsou návrhy na řešení? Jaké jsou politické souvislosti těchto sporů?

20 O právu se někdy říká, že je to zbraň chudých, jindy zase, že je to zbraň bohatých. Vysvětlete tento rozpor v kontextu právního systému USA. Uveďte konkrétní případy na podporu svých tvrzení.

21 Porovnejte koncepci, ale i reálné fungování americké a české ústavy. V čem jsou hlavní shody a rozdíly? Jaké mají praktické důsledky? V čem jsou tyto dokumenty kritizovány? Jaké jsou návrhy na jejich úpravu? Vycházejte především z diskusí v USA, nicméně v komparativním kontextu s ČR.

22 Robert Bork je známý představitel teze, že soudy jsou v USA příliš silné a že nemístně zasahují do politických otázek. Souhlasíte s jeho tezí? Jaké existují hlavní problémy ve vztahu politiky a práva v USA?

23 Spojené státy jsou známé pro vysokou míru ochrany svobody projevu. Jaký je právní základ této ochrany? Jaké jsou přesto hlavní výjimky z principu svobody projevu v USA?

24 Vysvětlete, v čem spočívá spor tzv. „originalistů“ se zastánci doktríny ústavy jako tzv. „živého dokumentu“. Jaké má tento spor reálné důsledky? Jaké další důležité koncepční rozpory se mezi soudci Nejvyššího soudu mohou objevovat? Čím jsou způsobeny?

25 Někteří autoři tvrdí, že globální kapitalismus funguje všude na světě stejně. Čím se ale americké pojetí kapitalismu liší od evropského či japonského? Jaké jsou hlavní příčiny těchto rozdílů? Jaké mají důsledky pro fungování ekonomiky?

26 Finanční krize, která započala v roce 2008, byla důležitým milníkem ve vývoji americké ekonomiky. Proč tomu tak bylo? Jaká existuje debata ohledně hlavních příčin krize? Jaká existuje debata ohledně vhodnosti kroků, které byly jako reakce na krizi učiněny?

27 Proč je pro ekonomiku USA významný státní rozpočet? Jaké jsou hlavní koncepční rozpory ohledně jeho sestavování? Jak jsou rozpočtové otázky navázány na fungování politiky a ekonomiky?

28 Předseda americké centrální banky byl někdy označován za nejmocnějšího člověka na planetě. Proč? Jakou roli hraje v americké ekonomice centrální banka? Jaké má její rozhodování politické souvislosti?

29 Ekonomické vazby mezi USA a Čínou jsou velmi komplexní, Niall Ferguson dokonce hovoří o tzv. Chimerice, která vznikla díky ekonomické spolupráci těchto dvou velmocí. Co jsou hlavní spojovací body a co naopak hlavní problémy v ekonomických vztazích mezi USA a Čínou?

30 Jaké jsou hlavní momenty v ekonomické historii USA po 2. světové válce? Jakým způsobem podmínil ekonomický vývoj politické a diplomatické události?

31 V čem je ekonomika USA konkurenceschopnější než ostatní? Čím je to způsobeno? Kde jsou naopak strukturální problémy, které příznivý ekonomický vývoj USA naopak ohrožují?

32 „Kanadský projekt konfederace byl aktem čistého politického pragmatismu, bez silného ideologického základu.“ Souhlasíte s tímto tvrzením? Formulujte argumenty, které vaši odpověď podpoří nebo vyvrátí. Můžete například použít teorii Seymoura Lipseta nebo Gada Horowitze. Interpretujte faktory, které vedly k vytvoření kanadské konfederace. Jaké pohledy na úlohu státu zastávali toryovci a reformátoři při vzniku Kanady, který z nich převládl a formoval politický systém nového státu v roce 1867?

33 Regionalismus je hlavní odstředivá síla působící v kanadské federaci. Jak rozumíte tomuto tvrzení, souhlasíte s ním? V odpovědi byste měli vysvětlit, co si představujete pod pojmem regionalismus a jaké jsou jeho různé podoby v kanadské federaci. Můžete použít historické příklady k demonstraci vašich argumentů: např. vliv progresivistů na kanadskou politiku ve 20. letech 20. století, vliv regionálních stran na vznik kanadského sociálního státu ve 30. letech,

vlivu vliv quebeckého nacionalismu na podobu federace v 60. letech, či dopad západního „nepřátelství“ na federaci v 70. a 80. letech.

34 Vztah Kanady a USA je vztahem „myši ve stínu slona“. Souhlasíte s tímto tvrzením? V odpověď můžete použít rozsáhlou kanadskou historiografii, která se kanadsko-americkým vztahům intenzivně věnuje (J.L. Granatstein, J. Holmes, J. Thompson a S. Randall, aj.). Můžete si například vybrat jedno období kanadských dějin, na němž podložíte vaši odpověď konkrétními příklady – např. Americký expansionismus 19. století, studenoválečná politická a vojensko-strategická hegemonie USA, americká ekonomická dominance po 2. světové válce.

35 Těší se původní obyvatelé Kanady postavení zvláštních občanů, tzv. „občanů plus“? Formulujte argumenty, které podpoří nebo vyvrátí tuto tezi za pomoci analýzy klíčových zpráv, které byly vypracovány k postavení původních obyvatel od 60. let 20. století. Jak se ve veřejné politice vůči původním národům měnil přístup federální vlády v závislosti na tom, jestli se ke konceptu „občanů plus“ přihlásila. Jaké praktické dopady má na komunity původních obyvatel v Kanadě?

36 Zaujímá Quebec v rámci Kanady statut „specifické společnosti“? Formulujte argumenty, které podpoří nebo vyvrátí tuto tezi. Použijte k tomu například různé interpretace ústavních dokumentů z dějin Kanady. Analyzujte rozdílné přístupy, které ke specifickému statutu Quebecu zaujímají různé skupiny kanadské společnosti jako např. obyvatelé v anglofonních provinciích, původní obyvatelé, etnické menšiny či quebeckí nacionalisté. Jaké politické důsledky má přiznání/ nepřiznání specifického statutu Quebecu pro kanadský federalismus.)

37 Je politika multikulturalismu úspěšná v integraci imigrantů do kanadské společnosti? Při formulování pro/proti argumentů v odpověď na tuto otázku můžete například vycházet z filozofických resp. politologických teorií Williama Kymlicky, Charlese Taylora, Giovanni Sartoriho aj. Jaké kulturně-historicko-geografické faktory byste mohli v kanadském modelu nalézt v porovnáním s USA či s evropskými státy? Jakým způsobem se kanadský multikulturalismus vyrovnává s narůstající náboženskou různorodostí?)

38 Sleduje kanadská ekonomika v současnosti trend dlouhodobě udržitelného rozvoje? Při formulování odpovědi na tuto otázku použijte např. SWOT modelu k analýze hlavních silných a slabých stránek a příležitostí.

39 Vstup do zóny volného obchodu s USA a následná NAFTA zbavily kanadskou federální vládu možnosti vytvářet nezávislou ekonomickou politiku. S podrobnou znalostí, jak funguje NAFTA formulujte argumenty pro potvrzení nebo vyvrácení této teze. Formulujte, jaké dopady měla podle vás CUFTA a NAFTA na kanadskou ekonomiku. Lze považovat proces kontinentální ekonomické integrace za dokončený, jaké jsou perspektivy dalšího vývoje NAFTA pro Kanadu.

40 „Kanadský politický systém vykazuje řadu demokratických deficitů.“ Souhlasíte s tímto tvrzením? Na základě podrobné znalosti kanadského politického systému identifikujte problémy, které by bylo možné označit za deficity, jaké jsou příčiny jejich vzniku a perspektivy jejich řešení. V odpovědi můžete zohlednit také interakce mezi federální a provinciální politickou scénou a fungování politických stran na obou těchto úrovních.)

41 „Psaná ústava není pro vývoj daného státu důležitá - sociální, politické a ekonomické faktory jsou nakonec určující.“ Souhlasíte s tímto tvrzením? Zhodnoťte z tohoto pohledu, jaké jsou hlavní rozdíly mezi ústavou Mexika a USA. Jaké mají tyto rozdíly reálné důsledky?

42 „Stranické systémy jsou klíčem k fungování politiky.“ Souhlasíte s tímto tvrzením? Čím se mexický stranický systém liší od systému v USA? Jaké jsou hlavní příčiny tohoto stavu? Jaké má reálné politické důsledky?

43 „Vítězstvím PRI ve volbách 2012 se Mexiko vrátilo z hlediska politického vývoje o několik kroků vzad.“ Souhlasíte s tímto tvrzením? V čem byl úspěšný a v čem naopak ne proces demokratické transformace v Mexiku?

44 Ekonomická globalizace vede k menší a menší důležitosti státních hranic. Proč však nedochází k uvolňování hraničního režimu mezi Mexikem a Spojenými státy navzdory ekonomické integraci v rámci NAFTA? Jaké jsou hlavní problémy, které se společně hranice týkají?

45 „Půdu a svobodu!“ Co znamená tento slogan v kontextu mexické historie? Jaké hlavní politické problémy jsou spojeny s komunitami původních obyvatel Mexika? Jakou roli sehráli v mexické politice?

46 „Změňte volební systém a vyvoláte politickou revoluci.“ Souhlasíte s tímto tvrzením? Zhodnoťte z tohoto pohledu, jaké jsou hlavní rozdíly ve volebním systému v Mexiku a USA? Jaké mají tyto rozdíly reálné důsledky?

47 Proč Mexiko nebylo od 90. let 20. století schopno alespoň částečně ekonomicky srovnat rozdíl vůči Spojeným státům? Jakou roli v tomto procesu hrála dohoda NAFTA? Představte hlavní body, o které se přou její zastánci a odpůrci.

48 Dlouholetý systém vlády strany PRI v Mexiku byl označován jako „perfektní diktatura“. Jaké byly hlavní znaky fungování tohoto systému? Proč byl tak stabilní? Proč se nakonec v 90. letech 20. století rozpadnul?